

אספרה שמך לאחי

♦ שמחת תורה תשפ"ז ♦

פנינים בפרשת השבוע

וזאת הברכה

וזאת הברכה אשר ברח משה

אחר ששמענו רבנו ידע שלא יפגוש לארץ, וגם ידע את הסבה שנגזר עליו כך, שזה בשביל בני ישראל, וכמו שאמר; גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם, בכל זאת משה רבנו לפני מותו, ברב צדקותו לא מרגז עליהם, ולא כועס עליהם, אלא מברך אותם בסבר פנים יפות, כפתיב; טוב עין הוא יברך וזה משה רבנו הנקרא טוב.

איש האלקים

יש כלל 'פחוק ולא יעבר' שבכל מקום שיש בו שתי דרגות, חייב שיהיה ממוצע ביניהם, שייחבר בין שניהם, למשל בין דומם לצומח - ישנו דבר הנקרא, אלמוג שהוא הר הנמצא בתוף הים והוא דומם, וגם קצת צומח. בין צומח לחי - אדני השדה, והיא תיה הגדלה בשדה, וכמין חבל גדול יוצא מהארץ שגדלה בו שזה גם צומח וגם חי. בין חי למדבר - הקוף. ובין העולם העליון לתחתון - משה רבנו הנקרא איש האלקים, וכפתיב; אנכי עמד בין ה' וביניכם, הוא היה האמצעי בין הקדוש ברוך הוא לבינינו.

שמע ה' קול יהודה

כאשר יהודה משבטי י-ה בקש מיעקב אבינו עליו השלום; שלחה הנער אתי ונקומה וגללה, שישלח עמו את בנימין למצרים, באותה שעה קבל על עצמו ערבות ואמר; אנכי אעריבנו מידי תבקשנו אם לא הביאתיו אליה והצגתיו לפניך וחתאתי לה כל הימים: כלומר אם לא אחזיר חלילה את בנימין לפניך אהיה בנדיב בשני עולמות, ולמרות זה שקיים תנאו והחזיר את בנימין והציגו לפני אביו חי ובריא, בכל זאת התקיים בו הנדוי שנגדה את עצמו, ולכן כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר, היו עצמותיו של יהודה מגלגלין בארון, שהרי בני ישראל העלו ארונותיהם של כל השבטים, וכל השבטים היה שלדן קים, ועצמותיו של יהודה מתפרקין ומתגלגלין בארוננו, כי נדוי של חכם אפלו על תנאי צריף התרה, אף שהיה על ידי עצמו, ורק

תפלת משה רבנו ע"ה שמע ה' קול יהודה היא שהועילה לו ששבו העצמות למקומן, אף עדין לא הכניסוהו לישיבה של מעלה, הנקרא מתיבתא דרקייעא, עד שבקש משה רבנו עליו השלום רחמים גם על זה בתפלה מיוחדת; ואל עמו תביאנו, ועדין לא היה יכול לדבר בלמוד עם החכמים לשאת ולתת עמם בדברי תורה, עד שהתפלל משה רבנו ידיו רב לו, שיהא לו פח לריב ריבו במלחמתה של תורה, אף עדין לא זכה לומר דבר שיתקבלו דבריו אלפא דהלכתא עד שהתפלל משה רבנו גם על זה ואמר; ועזר מצריו תהיה.

י"ג ספרי תורה

לפני פטירתו כתב משה רבנו ספר תורה ונתנה לפניהם בני לוי, שייחווהו בצד ארון ברית ה', והנה צבאותו יום שנתן משה ספר התורה לבני לוי באו כל ישראל לפני משה, ואמרו לו משה רבנו אף אנו עמדתנו בסיני וקבלנו את התורה ונתנה לנו, ומדוע אתה משליט את בני שבטך עליה, ולאחר זמן יאמרו לנו; לא לכם נתנה התורה, רק לנו נתנה! וכששמע משה רבנו את דבריהם, שמח על דבריהם, ועל פן אמר להם; היום הזה נהיית לעם וגו' היום הזה הבנתי שאתם דבקים וחפצים במקום, ואכן כתב משה רבנו לכל שבט ספר תורה, וכך כתב שלשה עשר ספרי תורה, אחד לכל שבט ואחד שיהא מנח ליד הארון, והספר תורה שהיה שמנח בארון, קים לעולמי עולמים, והוא נגזר עם הארון והלוחות.

פטירת משה

עשר פעמים כתוב על משה ענין מיתתו, ואלו הן. (א) הן קרבו ימיה למות. (ב) ומות בפר. (ג) פי אנכי מת. (ד) כי ידעתי אחרי מותי. (ה) ואף כי אחרי מותי. (ו) לפני מותו. (ז) בן מאה ועשרים שנה במותו. (ח) ויקמת שם משה עבד ה'. (ט) ויהי אחרי מות משה. (י) משה עבדי מת.

עשרה פעמים נגזר על משה שלא יפגוש לארץ ועדין לא נחתם הגזר דין הקשה עד שנגלה עליו הקדוש ברוך הוא עם בית דינו הגדול, ואמר לו; גזרה היא מלפני שלא

1. שפתי כהן.

2. סוטה ז' ע"ב

3. רש"י דברים כ"ט ג

4. חת"ס שבת ע"ט ע"ב ד"ה קלף

תעבר כמו שגאמר; כי לא תעבר את הירדן. ובתחלה היה גזרה זאת קל בעיניו של משה, כי חשב הרי בני ישראל חטאו חטאים גדולים כמה פעמים, וכיון שבקשתי עליהם רחמים מיד קבל ממני, כמו שגאמר; הרי ממני ואשמידם, וכשהתפלל כתוב; וינחם ה' על הרעה. וכשהשם יתברך אמר; אכנו בדבר ואורישנו, כשמושה התפלל כתוב; ויאמר ה' סלחתי וגו'. לכן חשב משה רבנו, אני שלא חטאתי מנעורי לא כל שכן כשאתפלל על עצמי שיקבל ממני. וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שכל הדבר בעיניו של משה, ואינו עומד בתפלה, מיד נשבע בשמו הגדול שלא יכנס לארץ.

כיון שראה משה שנחתם עליו גזר דין, גזר על עצמו תענית, ועג עוגה קטנה ועמד בתוכה. ואמר אני זו מכאן עד שתבטל אותה גזרה. באותה שעה מה עשה משה לבש שק ונתעטף שק ונתפלש באפר ועמד בתפלה ובתחנונים לפני הקדוש ברוך הוא עד שנזדעזעו שמים וארץ וסדרי בראשית, ואמרו; שמה הגיע צביונו (רצונו) של הקדוש ברוך הוא לחדש את עולמו, יצתה בת קול ואמרה; עדין לא הגיע צביונו של הקדוש ברוך הוא לחדש את עולמו אלא שהקדוש ברוך הוא אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש, לוקח בידו נפש משה הנקרא איש.

מה עשה הקדוש ברוך הוא באותה שעה, הכריז בכל שער ושער של רקיע ורקיע, בכל בית דין, ובית דין שלא יקבלו תפלתו של משה, ולא יעלו אותה לפניו מפני שנחתם עליו גזר דין. אותו מלאך שמומנה על הכרזה (אכ' שמו) באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא בבהלה ואמר להם למלאכי השרת, רדו בבהלה ונעלו כל שערי רקיע ורקיע, שגבר קול התפלה כלפי מעלה ובקשו לעלות הרקיע מפני קול תפלתו של משה, שהיתה תפלתו דומה לחרב שהוא קורע וחותך ואינו מעכב, שהיתה תפלתו מעין שם המפרש שלמד מן (ג' רב וסופר של בני מרום) על אותה שעה נאמר; ואשמע אחרי קול רעש גדול.

בשעה שראו גלגלי מרכבה ושרפי להבה, שגאמר הקדוש ברוך הוא לא תקבלו תפלתו של משה ולא נשא לו פנים, ולא נתן לו חיים ולא הכניסו לארץ, אמרו; ברוך כבוד ה' ממקומו, שאין לפניו משוא פנים לא לקטן ולא לגדול. והתפלל משה בזמן ההוא חמש מאות וחמשה עשר פעמים שגאמר; ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר, "ואתחנן" בגימטריא תקט"ו. באותה שעה אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם גלוי וידוע לפניך יגיעי וצערי שנצטערתי על ישראל, עד שיהיו מאמינים לשמי, כמה צער נצטערתי עליהם במצות, עד שקבעתי להן תורה ומצות, ואמרתי בלבי, כמו שראיתי בצרתך כה אראה בטובתך, ועכשו שהגיע טובתך של ישראל, אתה אומר לי לא תעבר את הירדן הזה, הרי כתבת בתורתך ביומו תתן שכרו, ובכן תשלם לי על עבודה של ארבעים שנה שעמלתי עד שיהיו עם קדוש ונאמן.

מלאך ס"מ הרשע, ראש כל השטנים הוא, בכל שעה היה מספר מיתתו של משה, ואומר; מתי יגיע הקץ או הרגע שבו ימות משה, שארד ואטול נשמתו הימנו. ועליו

אמר דוד המלך; צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו, אין לה רשע בכל השטנים כלן כהס"מ, ואין לה צדיק בכל הנביאים כמשה, שגאמר; ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אשר ידעו ה' פנים אל פנים. משל למה הדבר דומה לאדם שנזדמן לסעודת חתן וכלה, והיה אותו האיש מצפה ואומר; מתי יגיע שמחתם ואשמחה בה, כה היה ס"מ הרשע מצפה נשמתו של משה, ואומר; מתי יהיה מיכאל בוכה, ואני ממלא פי שחוק, עד שאמר לו מיכאל; מה רשע אני בוכה ואתה משחק; אל תשמיחי איבתי לי כי נפילתי קמתי, כי אשב בחשך ה' אור לי. כי נפילתי מפטירתו של משה, קמתי מפרנסתו של יהושע, בשעה שהפיל ל"א מלכים. כי אשב בחשך בחרבן בית ראשון ואחרון, ה' אור לי לימות המשיח, עד כאן עלתה למשה שעה אחת.

באותה שעה אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל, הניח אותי בעולם הזה ואחיה ולא אמות, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, אם לא אמתך בעולם הזה, היאך אחיה לעולם הבא, ולא עוד אלא שאתה עושה תורת פלסתר, שכתוב בתורתך על ידך; ואין מדי מציל. אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבוננו של עולם אם אין אתה מכניס אותי לארץ ישראל, הניח אותי פחיות השדה, שהן אוכלין עשבים ושותין מים, וחיין ורואין את העולם, כה תהא נפשי כאחת מהן, אמר לו; רב לה! אמר לפניו רבוננו של עולם ואם לאו הניח אותי בעולם הזה, כעוף זה שהוא פורח בכל ארבע רוחות העולם, ומלקט מזונו בכל יום ולעת הערב חוזר לקונו, כה תהא נפשי כאחת מהן, אמר לו; רב לה. מהו רב לה? אמר לו; רב לה אשר דברתי!

כיון שראה משה שאין בריה יכולה להצילו מדרך המות, באותה שעה אמר; הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט, אל יאמונה ואין עול צדיק וישר הוא. מה עשה משה, נטל את המגלה וכתב עליה שם המפדש, וספר השיר עדין לא מלא לכתב עד שהגיע הרגע שבו ימות משה. באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לגבריאל, גבריאל צא והבא נשמתו של משה, אמר לפניו; רבוננו של עולם מי שהוא שקול כנגד ששים רבוא, איך אני יכול לראות במוותו, ומי שיש בו דברים אלו איך אני יכול לעשות לו קצף. ואחר כך אמר לו למיכאל צא והבא נשמתו של משה אמר לפניו; רבוננו של עולם אני הייתי לו רב, והוא היה לי לתלמיד ולא יכול אני לראות במוותו. ואחר כך אמר לס"מ הרשע, צא והבא נשמה של משה, מיד לבש פעם וחגר חרבו, ונתעטף אכזריות והלך לקראתו של משה, כיון שראה אותו שהוא יושב וכותב שם המפדש, וזהר מראהו דומה לשמש והוא דומה למלאך ה' צ-פאות, היה מתירא ס"מ מן משה, אמר ודאי שאין המלאכים יכולין לטל נשמתו של משה, וטרם שהראה ס"מ את עצמו למשה, היה משה יודע שבא ס"מ, וכיון שראה ס"מ את משה, אחזתו רעדה וחיל פילדה ולא מצא פתחון פה לדבר עם משה, עד שאמר משה לס"מ; אין שלום אמר ה' לרשעים, מה תעשה בכאן? אמר לו לטל נשמתך באתי, אמר לו; מי שגר? אמר לו; מי שברא את כל הבריות, אמר לו; אין אתה נוטל נשמת! אמר לו; כל

בְּאֵי הָעוֹלָם נִשְׁמָתָן מִסּוּרִים לִידֵי, אָמַר לוֹ; יֵשׁ בִּי כַח מִכָּל
בְּאֵי הָעוֹלָם אָמַר לוֹ; מַה כַּחָךְ?

אָמַר לוֹ אֲנִי בֶן עֶמְרָם שִׁיזְצֵאתִי מִמָּוְעִי אִמִּי מְהוּל, וְלֹא
נִצְרַכְתִּי לְמוֹהֲלָנִי וְבוֹ בָּיִם שְׁנוֹלְדֵתִי, מִצָּאתִי פֶתַח חוֹן פֶּה
וְהִלַּכְתִּי בְּרִגְלִי וְדִבַּרְתִּי עִם אָבִי וְאִמִּי, וְאֶפְלוּ חֶלֶב לֹא יִנְקָתִי,
וְכִשְׁהֵייתִי בֶן שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים הִתְנַבֵּאתִי וְאָמַרְתִּי שְׁעֵתִיד אֲנִי
לְקַבֵּל תּוֹרָה מִתּוֹךְ לִהְיוֹת אִשׁ. וְכִשְׁהֵייתִי מְהֻלָּךְ בַּחוּץ נִכְנַסְתִּי
לְפִלְטָרִין שֶׁל מֶלֶךְ וְנִטְלֵתִי כְּתֹר מֵעַל רֹאשׁוֹ, וְכִשְׁהֵייתִי בֶן
שְׁמוֹנִים שָׁנָה עָשִׂיתִי אוֹתוֹת וּמוֹפְתִים בְּמִצְרַיִם וְהוֹצֵאתִי
שָׁשִׁים רַבּוֹא לַעֲיִנִי כָּל מִצְרַיִם וְקָרַעְתִּי אֶת הַיָּם לַשָּׁנִים
עָשׂוֹר קָרַעִים, וְהִפְכֵתִי מִי מֶרֶה לְמֵתוֹק וְעֲלִיתִי וְדִרְכֵתִי דֶּרֶךְ
בְּשָׁמַיִם, וְהֵייתִי תוֹפֵס בְּמִלְחָמָתָן שֶׁל מְלָאָכִים, וְקִבַּלְתִּי
תּוֹרָה שֶׁל אִשׁ וְדִרְתִּי תַחַת כִּסֵּא אִשׁ, וְסוֹכְתִי תַחַת עֲמוּד
אִשׁ, וְדִבַּרְתִּי עִמּוֹ פָּנִים בְּפָנִים, וְנִצַּחְתִּי בְּפִמְלִיא שֶׁל מַעֲלָה,
וְגִלְתִּי רִזְיָהם לְבָנֵי אָדָם, וְקִבַּלְתִּי תּוֹרָה מִמֵּינוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְלִמְדַתִּי אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעָשִׂיתִי מִלְחָמָה עִם
סִיחוֹן וְעִם עֹג, שְׁנֵי גִבּוֹרֵי עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, שֶׁבִּשְׁעַת הַמַּבּוּל
לֹא הִגִּיעוּ מַיִם לְקִרְסָלֵיהֶן מִפְּנֵי גְבָהֶן, וְהַעֲמַדְתִּי חֲמָה וּלְבָנָהּ
בְּרוּם עוֹלָם, וְהִכִּיתִים בַּמָּטָה שֶׁבִּידֵי וְהִרְגָתִים, מִי יֵשׁ בְּבָאֵי
עוֹלָם שֶׁיִּכּוֹל לַעֲשׂוֹת כֵּן?! לֵךְ רָשָׁע מִכָּאן, אֵין לֵךְ לוֹמֵר כֵּן,
לֵךְ בֵּרַח מִלִּפְנֵי, אֵינִי נוֹתֵן נִשְׁמָתִי לֵךְ.

מִיד חֲזַר ס"מ וְהָשִׁיב דָּבָר לְפָנֵי הַגִּבּוֹרָה, אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹס"מ; בָּא וְהִבֵּא נִשְׁמָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, מִיד שָׁלַף
חֶרֶב מִתַּעֲרוֹ וְעָמַד עַל מֹשֶׁה, מִיד קִצַּף עָלָיו מֹשֶׁה וְנִטַּל
אֶת הַמָּטָה בְּיָדוֹ שֶׁחִקּוֹק בּוֹ שֵׁם הַמַּפְרָשׁ, וּפָגַע בּוֹ בִּס"מ
בְּכָל כַּחוֹ, עַד שֶׁנָּס מִלִּפְנֵי וְרָץ אַחֲרָיו בַּשֵּׁם הַמַּפְרָשׁ, וְנִטַּל
קֶרֶן הוֹדוּ מִבֵּין עֵינָיו, וְעוֹר אֶת עֵינָיו עַד כָּאן עָלְתָה לְמֹשֶׁה
סוּף רָגַע, יָצְתָה בַת קוֹל וְאָמְרָה הִגִּיעַ סוּף מִיתָתָךְ אָמַר
מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא; רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם זָכַר אוֹתוֹ
הַיּוֹם שֶׁנִּגְלִיתָ עָלַי בְּסִנָּה וְאָמַרְתָּ לִּי; לָכֵה וְאֶשְׁלַחְךָ אֶל פְּרָעָה
וְהוֹצֵא אֶת עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. זָכַר אוֹתוֹ הַיּוֹם שֶׁהֵייתִי
עוֹמֵד עַל הַר סִינַי אֲרַבְּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ
אֶל תַּמְסְרֵנִי בְּיַד מְלָאָךְ הַמָּוֶת, יָצְתָה בַת קוֹל וְאָמְרָה לוֹ; אֵל
תִּתֵּנָּה אֲנִי בַּעֲצָמֵי מִטְפֵּל בָּךְ וּבִקְבוּרָתָךְ.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה מֹשֶׁה דִּיךְ הָעוֹלָם
הַזֶּה שֶׁהָיָה הָעוֹלָם הֵבֵא שְׁמוֹר לֵךְ מִשְׁשֵׁת יָמֵי בְּרִאשִׁית. כֹּה
עָלְתָה בַּמַּחֲשָׁבָה וְכֵן מִנְהִגוֹ שֶׁל עוֹלָם, דוֹר דוֹר וְדוֹרָשׁוֹ,
דוֹר דוֹר וּפְרִנְסוֹ, דוֹר דוֹר וּמִנְהִיגוֹ. עַד עָכְשׁוֹ הָיָה חֲלֻקָּה
לְשֵׁרֵת לְפָנֵי, וְעָכְשׁוֹ אָבַד חֲלֻקָּה וְהִגִּיעַ שְׁעָה שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ
תְּלַמִּידָךְ לְשֵׁרֵת. אָמַר לְפָנָיו, רַבּוֹנִי, אִם מִפְּנֵי יְהוֹשֻׁעַ אֲנִי
מֵת, אֵלַי וְאַהֲיָה לוֹ תְּלַמִּיד. אָמַר לוֹ, אִם אָתָּה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת
כֹּה, לֵךְ עֲשֵׂה. עָמַד מֹשֶׁה וְהִשְׁפִּים לְפָתָחוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ. הָיָה
יְהוֹשֻׁעַ יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ, וְעָמַד מֹשֶׁה וְכִפְףָה קוֹמָתוֹ וְהִנִּיחַ יָדוֹ
עַל פִּיו, וְנִתְעַלְמוּ עֵינָיו שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ וְלֹא רָאָה אוֹתוֹ, כִּדִּי
שִׁיזְצֵעַר וְיִשְׁלִים עֲצָמוֹ לְמִיתָה. וְהָלְכוּ יִשְׂרָאֵל אֶצֶל מֹשֶׁה
לְפָתָחוֹ לְלַמֵּד תּוֹרָה, וְשָׁאֲלוּ וְאָמְרוּ, מֹשֶׁה רַבְּנוּ הֵיכָן הוּא.
אָמְרוּ לָהֶם, הִשְׁפִּים וְהָלַךְ לְפָתָחוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ. הָלְכוּ וּמִצְאוּהוּ
בְּפָתָחוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, וְהָיָה יְהוֹשֻׁעַ יוֹשֵׁב וּמֹשֶׁה עוֹמֵד. אָמְרוּ

לוֹ לִיהוֹשֻׁעַ, מַה עָלְתָה עַל לִבְךָ שֶׁמֹּשֶׁה רַבְּנוֹ עוֹמֵד וְאַתָּה
יוֹשֵׁב. כִּיֹּן שֶׁתָּלָה עֵינָיו וְרָאָהוּ, מִיד קָרַע בְּגָדָיו וְצָעַק וּבָכָה
וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, אָבִי אָבִי וְאַדּוֹנִי.

אָמְרוּ יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, לְמַדְנוּ תּוֹרָה. אָמַר
לָהֶם, אֵין לִי רְשׁוּת. אָמְרוּ לוֹ, אֵין אֲנִי מִנִּיחִין אוֹתָךְ. יָצְתָה
בַת קוֹל וְאָמְרָה לָהֶם, לְמַדוּ מִיְהוֹשֻׁעַ, וְקִבְלוּ עֲלֵיכֶם לִישֵׁב
וְלַלְמֹד מִיְהוֹשֻׁעַ. יָשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בְּרֹאשׁ, וּמֹשֶׁה בִּימִינוֹ, וּבְנֵי
אֶהֱרֹן מִשְׁמָאלוֹ, וְהָיָה יְהוֹשֻׁעַ יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ בְּפָנֵי מֹשֶׁה.
וְכִשְׁאָמַר יְהוֹשֻׁעַ, בְּרוּךְ אֲשֶׁר בָּחַר בְּצַדִּיקִים, נִטְלוּ מִסּוּרוֹת
חֲכָמָה מִמֹּשֶׁה וְנִתְּנוּ לִיהוֹשֻׁעַ, וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ מֹשֶׁה מַה הָיָה
יְהוֹשֻׁעַ דּוֹרֵשׁ. אַחֵר שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל מִיְשִׁיבָה, אָמְרוּ לְמֹשֶׁה,
פָּרֵשׁ לָנוּ אֶת הַתּוֹרָה. אָמַר לָהֶם, אֵינִי יוֹדֵעַ מַה אֲשִׁיב לָכֶם.
וְהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּינוֹ נִכְשָׁל וְנָפַל. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה אָמַר מֹשֶׁה, רַבּוֹן
הָעוֹלָמִים, עַד עָכְשׁוֹ בְּקִשְׁתִּי חַיִּים, וְעָכְשׁוֹ הָרִי נִפְשִׁי נְתוּנָה
לִךְ. כִּיֹּן שֶׁהִשְׁלִים עֲצָמוֹ לְמִיתָה, פֶּתַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְאָמַר, מִי יָקוּם לִי עִם מְרַעִים. מִי יַעֲמֹד לְיִשְׂרָאֵל בְּשַׁעַת
כַּעֲסִי, וּמִי יַעֲמֹד בְּמִלְחָמָתָן שֶׁל בָּנֵי, מִי יִבְקֹשׁ רַחֲמִים
עֲלֵיהֶם בְּשַׁעַת שְׁחוּטָאִין לְפָנֵי. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה בָּא (מִטְט')
וְנָפַל עַל פָּנָיו, וְאָמַר לְפָנָיו, רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מֹשֶׁה בְּחַיִּי
שָׁלַף וּבְמוֹתוֹ שָׁלַף הוּא. אָמַר לִיהוֹשֻׁעַ בְּרוּךְ הוּא, אֲמַשֵּׁל
לֵךְ מִשָּׁל לְמָה הַדָּבָר דּוֹמָה. לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בֶן, וּבְכָל יוֹם
יּוֹם כּוֹעֵס עָלָיו וּמִבְקֹשׁ לְהָרְגוֹ, שְׁלֹא הָיָה מִתְנַהֵג בְּכָבוֹד
אָבִיו, וְהָיָה אָמוֹ מִצִּילָתוֹ מִיָּדוֹ. לִימִים מֵתָה אָמוֹ, וְהָיָה
הַמֶּלֶךְ בּוֹכָה. אָמְרוּ לוֹ עַבְדֵּיו, אֲדוֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ, מִפְּנֵי מַה אָתָּה
בּוֹכָה. אָמַר לָהֶם, לֹא עַל אֲשִׁיתִי בְּלִבְדִּי אֲנִי בּוֹכָה, אֲלֹא עָלֶיךָ
וְעַל בְּנֵי, שֶׁהָיָה כְּמָה פְּעֻמִּים כַּעֲסֵתִי עָלָיו וּבִקְשָׁתִי לְהָרְגוֹ
וּמִצִּילָתוֹ מִיָּדִי. אַף כֹּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר (לְמִטְט'), לֹא
אֲנִי מִתְאַוֵּן עַל מֹשֶׁה בְּלִבְדִּי, אֲלֹא עָלָיו וְעַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִרְבָּה
פְּעֻמִּים הַכְּעִיסוֹנִי וְכַעֲסֵתִי עֲלֵיהֶם, וְעָמַד בְּפֶרֶץ לְפָנֵי לְהָשִׁיב
חֲמָתִי מִהִשְׁחִיתָם.

בָּאוּ וְאָמְרוּ לְמֹשֶׁה, הִגִּיעָה שְׁעָה שֶׁאַתָּה נִפְטָר מִן
הָעוֹלָם. אָמַר לָהֶם, הִמָּתִינוּ לִי עַד שֶׁאַבְרָהָ אֶת יִשְׂרָאֵל,
שְׁלֹא מִצְאוּ מִמֶּנִּי קוֹרֵת רוּחַ בְּעוֹלָם, מִפְּנֵי אֲזִהְרוֹת וְתוֹכָחוֹת
שֶׁהֵייתִי מוֹזִיקָן. הִתְחִיל לְבָרֵךְ כָּל שֶׁבֶט וְשֶׁבֶט בְּפָנֵי עֲצָמוֹ.
כִּיֹּן שֶׁרָאָה שֶׁנִּתְקַצְּרָה הַשְּׁעָה, כָּלָל קָלָן בְּבִרְכָּה אַחֶת. בָּאוּ
וְאָמְרוּ לוֹ, הִגִּיעָה הַשְּׁעָה שֶׁאַתָּה נִפְטָר מִן הָעוֹלָם. אָמַר
לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל, הִרְבָּה צַעֲרָתִי אֲתֹכֶם עַל הַתּוֹרָה וְעַל הַמִּצְוֹת,
וְעָכְשׁוֹ מִחֲלוּ לִי. אָמְרוּ לִיהוֹשֻׁעַ, רַבְּנוֹ אֲדוֹנֵנוּ מִחוּל הוּא לֵךְ. אַף
יִשְׂרָאֵל עָמְדוּ עָלָיו וְאָמְרוּ לוֹ, מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, הִרְבָּה הַכְּעִסְנוֹךָ
וְהִרְבִּינוּ עָלֶיךָ טִרְחַן, מִחֲלוּ לָנוּ. אָמַר לָהֶם, מִחוּל לָכֶם. בָּאוּ
וְאָמְרוּ לוֹ, הִגִּיעַ רָגַע שֶׁאַתָּה נִפְטָר מִן הָעוֹלָם. אָמַר, בְּרוּךְ
שְׁמוֹ חַי וְקַיִם לְעוֹלָם וָעֶד. אָמַר לְיִשְׂרָאֵל בְּבִקְשָׁה מִכֶּם
כִּשְׁתַּפְּנִסוּ לְאַרְצָךְ זָכְרוּ אוֹתִי וְאֶת עֲצָמוֹתִי, וְתִאֲמְרוּ אוֹי
לְבֶן עֶמְרָם שֶׁרָץ לְפָנָיו כְּסוּס וְנִפְלוּ עֲצָמוֹתָיו בְּמִדְבָּר. בָּאוּ
וְאָמְרוּ לוֹ, הִגִּיעַ חֲצִי רָגַע. נִטַּל שְׁתֵּי יָדָיו וְהִנִּיחָן עַל לְבָבוֹ,
וְאָמַר לְיִשְׂרָאֵל, רְאוּ אַחֲרֵיתוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם עָנוּ וְאָמְרוּ יָדִים
שֶׁקִּבְלוּ אֶת הַתּוֹרָה מִפִּי הַגִּבּוֹרָה, יִפְלוּ בַקֶּבֶר.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה עָמַד מֹשֶׁה וְקִדְּשׁ עֲצָמוֹ כְּשֶׁרָפִים וְיִרְד

מושיבה תחת כסא כבודי, אצל כרובים ושרפים וגדודים, אמרה לפניו רבונו של עולם מאצל שכינתה ממרום ירדו שני מלאכים עזה ועזאל וחטאו והשחיתו דרכם על הארץ, עד שתלית אותם בין הארץ לרקיע, אבל בן עמרם מיום שנגלית אליו בסנה, היה קדש לה' ופרש לגמרי מביתו. בבקשה ממך תניחני בגופו של משה, באותה שעה נשקו הקדוש ברוך הוא ונטל נשמתו בנשיקת פה, והיה הקדוש ברוך הוא בוכה; מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פעלי און, ורוח הקדש אומר; ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. שמים בוכין ואומרים; אבד חסיד מן הארץ, ארץ בוכה ואומרת; וישר באדם און.

וכשבקש יהושע את רבו ולא מצאו, היה בוכה ואומר; הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם, ומלאכי השרת אומרים צדקת ה' עשה וישראל היו אומרים; ומשפטיו עם ישראל. אלו ואלו היו אומרים; 'בא שלום ינוחו על משכבותם הלו נכחו, זכר צדיק לברכה ונשמתו לחיי עולם הבא. אמן כן יהי רצון. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

הקדוש ברוך הוא משמי שמים העליונים לטל נשמתו של משה, ושלשה מלאכי השרת עמו מיכאל וגבריאל וזג. מיכאל הציע מטתו של משה וגבריאל פרס בגד של בוש מראשותיו וזג' מרגלותיו, מיכאל מצד אחד וגבריאל מצד אחד, אמר הקדוש ברוך הוא למשה; משה השקיף עיניו זה על גב זה והשקיף עיניו זה על גב זה, אמר לו; הנח ידך על החזה והניח ידו על החזה, אמר לו; הקף רגליך זה על גב זה, הקיף רגליו זה על גב זה, באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא לנשמה מתוך גופו, אמר לה; בתי מאה ועשרים שנה קצבתיו היותך בגופו של משה, עכשו הגיע קצף לצאת צאי אל תאחרי, אמרה לפניו; רבונו של עולם יודעת אני שאתה אלה כל הרוחות וכל הנפשות נפש החיים והמתים מסורים בידיך, ואתה בראתני ואתה יצרתני ואתה נתתני בגופו של משה מאה ועשרים שנה, ועכשו יש גוף טהור בעולם יותר מגופו של משה? שלא נראה בו רוח סרוחה מעולם, ולא רמה ותולעה, לכן אני אוהבת אותו, ואיני רוצה לצאת ממנו, אמר לה הקדוש ברוך הוא נשמה צאי אל תאחרי ואני מעלה אותך לשמי השמים העליונים ואני